

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: **HE 300/2022 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista sekä varhaiskasvatustilain 53 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön mielestä on kannatettavaa, että nimike muutetaan sukupuolineutraaliksi. Samalla opetus- ja kulttuuriministeriö tuo esiin, että sosiaaliasiavastaavan nimike ei ole kuitenkaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta ongelmaton, ja nimikkeen olisi toivottu olevan sellainen, että se kattaisi myös varhaiskasvatuksen, esimerkiksi *palveluvastaava* tai *asiakasvastaava*.

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden sosiaaliasiamiehet vastaavat 1.1.2023 alkaen sosiaaliasiamiesten tehtävistä kuntien järjestämien ja tuottamien varhaiskasvatuksen palvelujen osalta, vaikka kyseisten palvelujen järjestämismäärä jääkin kunnille. Sosiaaliasiamiesten nykyiset tehtävät varhaiskasvatuksen osalta siirtyisivät sellaisenaan hyvinvointialueiden sosiaaliasiavastaaville. Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestäisivät siten hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että sosiaaliasiavastaavia olisi oltava riittävästi maanlaajuisesti, jolloin heillä olisi alueensa organisaation ja palvelujen tuntemusta. Esityksen mukaan on tarpeellista, että sosiaaliasiavastaavat toimivat lähellä asiakkaita ja tuotettavia palveluja ja heidän antamaansa neuvontaa olisi mahdollisuus saada matalalla kynnyksellä. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että jatkossa huolehditaan siitä, että sosiaaliasiavastaavilla ja esityksessä uudella vastuuhenkilöllä on riittävä tuntemus varhaiskasvatuksen toimialasta.

Sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestäjä olisi järjestämismääränsä kuuluvan sosiaaliasiavastaavien toiminnan asiakirjojen rekisterinpitäjä. Esityksessä säädetään henkilötietojen käsittelystä ja siihen liittyvistä suojatoimista, tietojen dokumentointi- ja rekisteröintivelvoitteesta sekä asiakirjojen säilyttämisaikasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä, että esitykseen on lisätty säännös siitä, että potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien selvitys olisi annettava tiedoksi aluehallintovirastolle ja myös muille 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen palvelujen järjestäjille ja tuottajille, kuten pykälän 5-kohdassa mainitulle varhaiskasvatuspalveluja tuottaville ja järjestäville yksityisille palveluntuottajille sekä varhaiskasvatuksen järjestämismääränsä oleville kunnille.

Osana ehdotettavan lain toimeenpanoa on tarkoitus toteuttaa potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan valtakunnallinen tilastointi vuoden 2025 alusta alkaen. Valtakunnallisena tilastointiviranomaisena toimisi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoinnin toimeenpano edellyttäisi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksessa tilastointijärjestelmän luomista. Kun ehdotettava laki on hyväksytty, tiedonkeruun

tarkka sisältö ja keruutapa on tarkoitus suunnitella yhteistyössä eri tahojen kanssa (esimerkiksi valvontaviranomaisten ja palvelunjärjestäjien kanssa). Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että jatkossa varhaiskasvatuksen osuus valtakunnallisessa tilastoinnissa ja tiedonkeruussa tulisi selkeästi erottua omaksi kokonaisuudekseen.

Varhaiskasvatuslakiin (53 §) ehdotetut muutokset ovat opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisia.